

לונדון, 31.5.36

זלמן היקר -

שלשום הגעתי הנח. הפלגתי מרמלה לפני ששה ימים באווירון. מסועקני אם יש בידי לספר לך חדשות מבחינה עובדתית על המצב בארץ. פלקור סברתי כל דבר קטן וגדול שיש בו ענין כל שהוא. סוכנות סלגרמט זו שעלתה לנו לא במעט צרות - הצדיקה עצמה בשעת חרום זו, ואפילו שונאיה הגלויים מודים עכשיו בחשיבותה. אחמול היה אצלי מאיר גרוסמן ששב לפני יום מניו-יורק וגם הוא היה מוכרח לענות אמן אחרי "השרות המצוין של פלקור". הוא רק התאונן שפלקור חסר "קו מדיני". אולם אנסה בקוים קצרים לתאר לך את המצב המדיני, נוסף על מכתבי מיום 7 במאי.

(א) הנציב.

בראית המאורעות סלגרמט לכם שתמנעו מהתנפלויות

אישיות על הנציב. לתמהוננו הרב פרשתם, או לכל הכחות פרט ווייז את ההוראה הזאת באופן משונה ומפחיע: הוא החל לפזר סבחים ותהלות לנציב. איני יודע אם עשה זאת על דעת עצמו או מתוך דיון והתייעצות עם מי שהוא. תהלות אלו הכאיבו לנו, לא פחות כאשר הפליאו אותנו.

כלום לא ברור ההפרש בין סניעת התנפלויות אישיות

ובין חלוקת-סבחים?

איך שהוא - יש צורך שחדעו שאנו רואים בעמדת הנציב, כפוליטיקה שלו, בהתנהגותו במשך השבועות המרים האלה ובהכנייתו

שקדמו לכאורעות - את שכנת העיקרים לעתידנו הקרוב.

כאשר סלגרמתי לפרנקפורט עור ב-27.4.36:

"Political prospects were disquieting; even before disturbances"

- כי הנציב עמד בחורף על שנוי המסטר לטובת הערבים (מועצה מחוקקת), הגבלות קשות ברכישת קרקע וצמצום העליה (העלאת הסכום מאלף לאלפים בשביל בעלי הון, הקשיח הבאת קרובים, ועוד).

הנציב משתמש במהומות למען הכריח את הממשלה בלונדון

לקבל את מדיניותו. איני אומר שהנציב מסייע בפועל, באופן אקטיבי למהומות, אולם ברור שהוא מסתייע בהן, ומכיון שהמהומות עלולות לסייע לו - הריהו ביודעים או בלא יודעים נמנע מהשתמש באמצעים העלולים לעשות קץ למהומות. דרשנו ממנו רשיון לפריקה בה"א. ואילו ניהן לנו הדבר בזמנו - קרוב לוודאי שהשביחה הייתה מתפוצצת, אולם הוא דחה דרישתנו במסך שלוש שבועות, ובינתיים השביחה נתבצרה. דרשנו ממנו להכריז על השביחה כבלתי לגלית - והוא סרב לעשות זאת עד היום. סרוב זה נחפרש בכל הארץ, בין הערבים ובין היהודים, כסיוע לשביחה. דרשנו פירוק הועד העליון - הוא סרב, ובמס"מ שלו אחם נתן להם חוקף רב. והעיקר שהו: הציע כינוי ועדה מלכותית בעלת סמכות רחבה לפסוק בעניני עליה וקרקע לרעתנו. הוא גם רצה להפסיק זמנית את העליה - אלא שהממשלה בלונדון עיכבה, ואיני בטוח אם אין הוא לוחץ שוב על המסקת העליה.

אבל טוב עלי להזהיר: לא התנפלויות אישיות - אלא

בקורת השיטה. אין אנו יכולים במצב קשה זה להתחיל במלחמה

איננו נגד הנציב ולדרוש פיסוריו. בזאת לא נצליח, ורק נרע מצבנו כלפי דעת הקהל האנגלית וכלפי השלטונות. אולם עלינו להוקיע את ההתנהגות המשונה של הנציב ולהלחם נגד שיטתו.

(ב) המצב בארץ.

עמדתו הפוליטית של הנציב שימשה גורם חשוב בהחמרת

המצב. אין עור התנפלויות על המשקים, המושבות והישובים העירוניים שלנו, כי ערבים מפחדים מכוחנו, והם מצטמצמים בשרפות, עקירת עצים בחשכת לילה ובהתקפות מן המערב ובזריקת מצאות. אולם הסירור הולך וסתגור, הולך ומתרחב. המכילה הביאה צבא נוסף לארץ - יש לה עכשיו ארבעה במקום שני גדודים (בסליונים), אולם אין היא משתכסת בכוחה זה, והסירוריסטים הערבים מתחצפים. לא מן הנמנע שכמה מהפקירים מיעצים לערבים להמשיך במלחמתם ולעמוד בכל חוקף על הפסקת העליה כתנאי להשקט הארץ.

(ג) עמדת הישוב.

מראשית המאורעות היה ברור לי שאנו עומדים הפעם לפני

מלחמה מכרעת. ידעתי שזה לא אפריל 1920, לא מאי 1921, ואף לא אבגוסט 1929. חשש סכנת מלחמת עולם, המאורעות בסוריה ובמצרים, והעיקר גידול כוחנו המהיר בשלוש השנים האחרונות, - כל אלה זרזו ואימצו ודרבנו את הערבים לקרב מכריע. כי היה להם הרגשה: אם לא עכשיו - יהיה מאוחר.

ידעתי גם מכתוז לעם היהודי יש לנו רק משען אחד:

באנגליה. ארצות היציאה מעוניינות כמובן בעליה יהודית, אבל

אין בכוחן להכריח את אנגליה. צרפת ואמריקא לא יריבו בגללנו את אנגליה. וודאי שלא מאיטליה וגרמניה יעמוד לנו ריווח והצלה.

אנגליה עכשיו מסובכת ונבוכה ואין לבה נחון לדאגות שלנו, אולם יש החייבות כבוד, יש סימטטיות ידועה לצרת היהודים, יש גם אינטרס רב בא"י (לאו דווקא א"י יהודית, אולם א"י עם יהודים יותר בטוחה בשביל אנגליה מאשר בלעדיהם), ובמלחמה הקשה העומדת לפנינו נוכל להצליח אם יעלה בידנו להחזיק את דעת הקהל האנגלית לטובתנו.

והיתה סכנה (היא עוד לא עברה לגמרי) שנסתבך באקטים של נקמה. ואכנס לא קל לעמוד בנסיון - כשסירוריסטים יורים ברחוב יהודי לאולם סינמה בשעה שמאות אנשים יוצאים החוצה, או כסירורים בסימטאות הצרות בעיר העתיקה יהודים זקנים, או אחרי כעסי יפו האכזריים. ומצבנו בעיני דעת הקהל בעולם היה נעשה ללא נשוא אילו היה מתקבל הרושם שבא"י פרצה מלחמת אזרחים וששני הצדדים עסוקים בטבח וסירור הדדי. כל דם שנשפך בארץ הוא חסיד לרעתנו, ואם לערבים יסלחו וישכחו כל מה שהם עושים - לנו לא יסלחו ולא ישכחו. ומשום כך ראיתי צורך בהתווית כו חכור, אכזרי בפעולת ההגנה שלנו. רק הגנה עצמית ולא מעשי נקם. זה לא היה קל, זה לא היה קל גם לי, שראיתי כל הזמן לא רק את הנע ה בסימטאות יפו וירושלים, או בכבישי הארץ, או בשדות ובפרדסים של מפקינו, אלא את המערכה הפוליטית ואת החזית הקשה והסכרעת בלונדון. זה בודאי לא היה קל לחברינו. אלה שנצטוו והכסירו עצמם להגן על חיינו ועל יצירתנו - קשה היה להם להכיל.

והיו רבעים קריטיים. והיו לי וויכוחים חריפים עם החברים
הכי יקרים והכי אחראים. כי המרירות והיאוש לא רק לרגל מעשי
הסירור אלא ביחוד לרגל התנהגות השלטונות - היו ללא נשוא,
בסרם נתקבל חרטיון לפריקה בח"א ובסרם ניהן לנו השידול. אולם
חברינו עמדו בנסיון הנורא הזה, כי לאס לאס הבינו שזוהי הדרך
היחידה שעלינו לנקוט בה. ורק לאחר שהייתי בטוח שאין לחשוש
להתפרצויות מצדנו - התפרצויות מוצדקות אולי מכחינה מוסרית,
מחויבות אולי מכחינת הטבע האנושי, אבל מסוכנות מבחינת
הסטרטגיה הפוליטית שלנו, - החלטתי לגשת ללונדון לחהות על
מצבנו כאן, על נתיב דעת הקהל האנגלית, ועל אפשרויות הפעולה
הפוליטית וכיוונה.

ד. הפעולה בלונדון.

פה נעשתה בשבועות הראשונים למאורעות פעולה עצומה
ע"י חברינו. מלצ'ט, נמיר, לוריה, מיס מאי, ואח"כ נוספו
דוב וגב' דוגדייל - עשו גדולות. הם עיכבו זמן מה את מינוי
הועדה המלכותית וקראו את רוע הגזרה של המסקת העליה. כשבא
ו. נפגש מיד עם טומס וכוחח ארוכות עם בולדווין. אולם הלחץ
המרובה שנעשה על חברי הקבינט הביא גם לידי חגובה שלילית:
כנראה נחתה הוראה לחברי הקבינט לא להטגש עם אנשינו. גם
דבר ה- *League* של המקציב שטומס לא נקי ממנו - השפיע
כנראה. חברי הקבינט נזהרים עכשיו יותר מכל זמן אחר לגלות
סודות מן החדר, ויש כנראה פחד מ"לחץ" היהודים (Jewish
pressure) יש כאילו הרגשה שהיהודים הם בעלי השפעה יותר מדי,
יש להם גישה יותר מדי קלה לאנשי השלטון, בשעה שהערבים המסכנים

משוללים כל האפשרויות האלה, ויש אולי גם החמסמות על הוויכוח
בפרלמנט שהציג את הממשלה במצב קשה.

בינתיים חלו שנתיים במשרד המושבות. יצא סומס

ונכנס א.ג.

אצל חברינו פה, ביחוד אצל ו-ן ונמיר יש הרגשה של
דכאון. חושבים את א.ג. לאיש חלש - אולם לע"ע איני רואה כל
הצדקה לדכאון זה, מלבד "פסיכולוגיה". בכל אופן אסור לנו
בדעה קשה ומכריעה כזו לחת לשום רפיון ודכאון להשתלט על
עצמו.

ה. עניני אמריקה:

בבואי הנה מצאתי פה שתי סנסציות:

1) מלגרכה מיום 26.5.36 חתומה ע"י נתן שטרס

ופליכט וורבורג בזו הלשון:

Kindly transmit following cable to Weizmann, Sir
Herbert Lasch, Robert Waley Cohen: Since tolerating
you increasing number new active Zionist who have
come in movement as leaders recently are urging
energetic action prevent Zionist Organisation
participation world Jewish Congress. Of course
American Jewish committee group anti-Zionists
most strongly opposed W.J.C. We all agree Congress
must at least be postponed. Following statement by
Sternok as reported Times this morning "If dream of

- 18 -

the Palestinian Arabs were granted hope of the Jewish people to become again a nation rooted in a land and world become extinct; this is now issue before Great Britain and public opinion throughout the world" - Believing that such a decision, especially in the situation in Pal., and loses friends here and throughout world. Believing a resignation desirable as gesture of sympathy and approval by us toward people. Since H. ... here emphasizes emigration from Germany in all publicity believe allocation of less than 1/2 of certificates to Germany as Shertok states not proper division. Please cable. - -

(חתימות שטרס וורבורג).

נוסף על טלגרם מחוצמת זו נחקבל גל של טלגרמות נגד הקונגרס העולמי מאת דוד מ. ברסלר, יוסף היימן, ג'יימס ריינוודס, יעקב ג. ליפמן, טלוס, א.ל. סלזכטיין, הנרי וויינמן, הנרי מונסקי, אדוארד מ. צ'ייס ועוד. כנראה - לא ציונים במקורביו של וורבורג.

כל הזמן לא הייתי חסיד של הקונגרס, אולם עתה

זו של היהודים מסובלת להפוך אנטיקונגרסיסט חריף ביותר לחסיד הקונגרס. אבל לצערנו אין אנו חפצים ברגע זה לעשות חשבונות פנימיים ולהוסיף על שונאינו עוד הספירה הפוליטית הכבדה לא נסתירה, ויש טכנה (טכנה זו ישנה גם בארץ) שבה יהודים טובים יצטרפו לדרישת הערבים להכנסת העליה ולכתן

פרסים אחרים לפורעים. ועלינו להמנע עכשין מכל צעד שיחליש או יפורר את החזית הפנימית שלנו.

ואם כי אין אנו צריכים לחשוש עתה מתנגדת לקונגרס עכשיו, אבל אין גם להעמיס על ההנהלה ועל ויצמן סלע מחלוקת זה.

אולם אין לעבור בשחיקה על גשות הרוח, ההוצפה והאידיאות הפחדנית של שני האדוניים האלה ביחס לטרטוק ולהודעתו.

הם גם מוכרחים לדעת שאין הם בעלי בחים על המפעל הארצישראלי ולא האפוסטרופסים על יהודי גרמניה.

אגב, שקר הדבר שגרמניה מקבלת פחות מרבע - היז מקבלת יותר כשליש. מארבעת אלפים הסרטיפיקטים שנמסרו לרשותנו בשידול זה החלטנו להקציב לגרמניה 1565 (1200 ע"ח ההסכ. עם המועצה הלונדונית בשביל יהודי גרמניה, ו-365 נוספים).

היהודים הללו כנראה רוצים להמלט בעוד זמן מהאניה שנראית להם לטובעת. בזמן אחר הייתי אומר להם: צאתכם לשלום! הפעם עלינו להבליג גם ביחס לסירור זה, אולם גם להבלגה יש גבולות. אבל חושש אני שחוצפה זו פקורה לא רק בגנות רוחם של שקי-הזהב אלא גם - ואולי כעיקר - בחולשתם ואפסותם המוסרית של הציונים באמריקא. כבר כתבתי לך לפני כמה זמן על כזיכות אנשי הג'וינט בקשר עם עניני יס"א. אין יתכן הדבר שרוטנברג וגב' ג'ייקובס הם עדיין חברים בבורד של סוכנות אויבת וזייפנית זו. האם אי אפשר לעשות כלום נגד זה? הירידה המוסרית של הציונות האמריקנית לא היחה אף פעם בולטת כמו בשעת חירום זו. בקשנו מציוני אמריקא 100,000 דולר בשביל

צרכים מיוחדים. שכן זה אינו מספיק לצרכים המתרבים (בערים בלבד יש הכרח להחזיק אלפי אנשים עומדים יום¹ על המשמר). אף פעם לא עמדנו בטכנה זו כמו היום. ואמריקא העשירה ורבת-המונים לא נענתה!! פרסמו כמובן מיד שסלחו לנו 100.00 דולר, ומחוך שמירתנו על כבוד האנשים האלה לא פירסמו עד היום הכתבה. אך איני מבין - אם כל ידעו לא מהיום את חולשת הציונים באמריקא - איך ירדה היהדות האמריקנית והציונות באמריקא במידה מבהילת ומחפירה כזו לחתירות שאל? האמנם לא השיגה ידם להיענות לנו נוכח סכנות כליון והשמד האורבות לנו - אפילו בסכום עלוב ודל זה? מה קרה?

אני מציע שחזמין את ווייז, מק, ליפסקי, רוטנברג וגב' ג'ייקובס לווינגטון להחיעץ יחד עם הזקן איך לחקן את הענינים.

נוכח מערכה כבדה זו בארץ ובלונדון לא יתכן שנשלים עם רמיוננו המאויס באמריקא - וינסטור השלטון על הכרכו היהודי הגדול בעולם לירי פוגות הלא-ציונים אשר יבגדו בנו ברגע קשה וקריטי. לאחר החזית הארצישראלית והחזית הלונדונית - אני רואה את החזית האמריקנית כמכריעה ורבת-משקל ביותר. ואנחנו באמריקא צריכים סוף סוף להבין שאנו עומדים לפני הכרעה: להיות או לחדול!

(2) הסנסציה הרוויזיוניסטית.

לפני כמה ימים פנה ז'בו. במכתב לו-ן על השכנה ועל צורך האיחוד, והם שניהם נפגשו. לאחר המגישה כתב ז'בו. מכתב שני, שבו הוא מציע לא פחות ולא יותר אלא להצטרף לנצ"ו -

קריאת כנסייה לאומית כאשר הציע בווינה, תכנית עשר שנים
להכנסת מיליון וחצי יהודים לארץ, מלווה לאומי, וכמובן פרוק
ההסתדרות הציונית והסוכנות היהודית (כי ה"אספה הלאומית"
תהיה הסוכנות) וסידור העניינים לע"ע על יסוד פריטט, (אם כי
הוא מדבר בשם שבע מאות אלף ואני בשם שש מאות - אין הוא דורש
לעצמו רוב...) (

הוא בינתיים הלך לפולין, אך כנראה שישוב חנה בסוף
השבוע הזה או בתחילת השבוע הבא, והוא רוצה שוב להפגש עם
ו-ן לרון על "תכנית" זו.

עיני יודע כמה זמן אשאר כאן, אולם אני דורש סכך
הפעם לצאת מגדרך ולכתוב לי מיד מה המצב באמריקא ואם יש
הקווה לחיקון הדברים. באופן מיוחד אבקשך לברר אם קפלן

שהיה בארץ (הספן שלו)
J.M. Kaplan
Croton - on - Hudson
N.Y.

בעל המחסן של - Hearn's

הבטיח מיליון דולר לקה"ק - עומד לקיים את הבטחתו ועוררו
מתעניין בא"י. בארץ נעשינו ידידים והוא גם נחן לי שיק
על 500 לא"י בשביל אליהו, והבטיחני לעמוד לימיננו ולהשפיע על
סכריו. חברר אם זו הייתה התלהבות רגעית - או רצונות כי יהודי
זה הוא בעל יכולת רבה ואסתר על ידו להשיג אמצעים בשביל

"הצרכים המיוחדים".

תסלגרף לי על הצעדים שעשית בעניינים שעמדתי עליהם

בטכאב זה.

שלום לכל החברים.

ד.ב.ג.